MIGRATION
MUUTTOLIIKE

Migration–Muuttoliike on Siirtolaisuusinstituutin tuottama julkaisu, joka käsittelee muuttoliikkeeseen, yhteiskuntaan ja siirtolaisuuteen liittyviä teemoja sekä kokoaa niiden ympärille ajankohtaisia keskusteluja ja näkökulmia.

Siirtolaisuusinstituutti on sekä muuttoliikkeiden tutkimukseen että dokumentoimiseen erikoistunut laitos Suomessa.

52. vuosikerta / Volume 52

Päätoimittaja / Editor-in-Chief
Saara Pellander

Vierailevat toimittajat / Visiting Editors
Eveliina Lyytinen
Alex Berg

Taitto / Layout
Kirsi Sainio

Julkaisija / Publisher
Siirtolaisuusinstituutti
Migration Institute of Finland
www.siirtolaisuusinstituutti.fi
kirsi.sainio@utu.fi

ISSN 2814-6190 (verkkojulkaisu)

Yksittäisten kirjoittajien mielipiteet ovat heidän omiaan.

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -käyttöluvalla. Tarkastele käyttölupaa osoitteessa: http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

1 OLDER MIGRANTS AND AGING IN FINLAND
Alex Berg & Eveliina Lyytinen

6 CIVIC ENGAGEMENT IN THE CONTEXT OF AGEING WITH A MIGRANT BACKGROUND
Emilia Häkkinen & Fredrica Nyqvist

12 Ohikatsotut iäkkäät – Svetlana, Abdi ja Fatima ikuisesti marginaalissa?
Eva Rönkkö, Susanna Lehtovaara, Siiri Jaakson & Tuulikki Hakala

16 MIDDLE-AGED AND OLDER RUSSIAN-SPEAKING MEN'S SOCIAL RELATIONS
Tatiana Glushkova, Anastasia Asikainen, Larisa Shpakovskaya & Ilkka Pietilä

22 Vaiettu yksinäisyys vieraskielisten ikääntyvien arjessa
Ann-Ly Palosaari, Nashwa Khatiri & Susanna Lehtovaara

28 PAKKOMUUTTO JA IKÄÄNTYMINEN
Eveliina Lyytinen & Alex Berg

36 Muslimitaustaisten maahanmuuttajien ikääntyminen ja asuminen
Nabila Nur

38 HORISONTTI: KUN SUOMI IKÄÄNTYY MONIKULTTUURISESTI
Katri Gadd & Meiju Marttila

46 TULEVAISUUDEN TEKIJÄ: KOKEMUS- JA MUISTITIETO VÄHEMMISTÖHISTORIAN TUTKIMUKSESSA
Outi Kähäri

52 KIRJA-ARVIO: KUULEMIIN. PAIKALLISRADIOT RUOTSISSA SUOMEKSI VUOSINA 1977-1997
Juha Tainio

PÄÄKIRJOITUS

OLDER MIGRANTS AND AGING IN FINLAND

ALEX BERG
Doctoral Researcher | Department of Law, University of Eastern Finland

EVELIINA LYYTINEN
Senior Research Fellow | Migration Institute of Finland

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -käyttöluvalla. Tarkastele käyttölupaa osoitteessa: http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

Later-life migration and growing older in a new country can be challenging for older adults (Li, Xu & Chi 2018; Walsh, Scharf & Keating 2017). Older immigrants can experience exclusion from multiple domains in their host societies, such as social and healthcare services, the labor market, and difficulties integrating into and becoming active members of society (Berg et al. 2026; Torres 2015). While research on older immigrants has been limited, this trend has recently begun to shift, with more studies being conducted on the lived experiences of older immigrants across various aspects of their daily lives (e.g., Berg et al. 2025, 2026; Grenier & Hanley 2024; Safarov 2021; Shin et al. 2022). In the field of migration studies, aging and older migrants have often been discussed in relation to intergenerational and life course approaches, and the fact that aging has often been overlooked in migration-related discussions (Bastia et al. 2022).

In Finland, most studies on older immigrants have focused on older Somali and Russian immigrants (KC, Clarke & Seppänen 2023) and have shown, for instance, that older Somali immigrants experience challenges in expressing their care needs to their doctors because of their limited language skills (Mölsä & Tiilikainen 2008). A lack of digital skills also constitutes a barrier to accessing healthcare services among older Russian immigrants (Safarov 2021). In addition, one study examined the perspectives of professional social and healthcare service providers and showed that older immigrants and immigrants with dementia face barriers to accessing social and healthcare services. This was due to cultural differences, language skills, lack of information about rights and available services, loneliness, exploitation, and lack of expertise among professionals (Berg et al. 2025).

Nonetheless, discrimination based on ethnic background is a widespread problem in Finnish society, leading to exclusion from the Finnish community and difficulties in accessing the labor market (Berg et al. 2026). At the general level, regardless of age, immigrants from Estonia seem more welcome to Finland than Russian, Chinese, Polish, or Somali immigrants (Alho & Sippola 2019). Nevertheless, previous research conducted abroad has shown that language barriers (Yang et al. 2022), lack of information about rights and available services (Chung, Seo & Lee 2018; Sun, Mutlu & Coon 2014), and discrimination (Berdai & De Donder 2019; Berdai, Smetcoren & De Donder 2020) also impact older immigrants' access to social and health care services. Age and ethnicity also play a negative role in older immigrants' ability to access the labor market (Flynn & Wong 2022).

In general, previous literature indicates that older immigrants do not enjoy equal life opportunities compared to others. However, as many studies focused on social and healthcare access, there is a need for more studies that address older immigrants' access to the labor market, civ-

ic participation and citizenship, as well as social relations with locals and other ethnic minority groups. Future research should also involve older refugees, as their social exclusion determinants may differ from those of other groups because of their unique and challenging experiences in their home countries (Siddiq et al. 2023). Older refugees may also have unique experiences attempting to access legal rights, such as the right to asylum. Blozman (2014) has pointed out that while research on older migrants in general has expanded, there is still a lack of research on older refugees in particular. Moreover, there is more research on those who have grown old in exile than on those who were already old when forced to migrate. In more recent literature, it is still emphasized how little research has been conducted with older refugees (Clark-Kazak 2024). Regardless of older immigrants' reasons for moving, more in-depth research on their lived experiences can help address the intersectional challenges they face in their new societies (KC, Clarke & Seppänen 2023).

Understanding the everyday lives of older migrants is especially crucial in aging societies such as Finland, where the number of older people is increasing (Valkama & Oulasvirta 2021), along with a constant increase in immigration (Ministry of the Interior 2019), including an increasing number of older immigrants (Wrede, Tiilikainen & Vartiainen 2020). According to recent statistics, Finland has approximately 35,000 immigrants aged > 65 years. Many of these older immigrants came from Estonia and Russia. Others came from Iraq, Iran, Germany, Sweden, and Afghanistan. Most live in Southern Finland (Statistics Finland 2025).

With the increasing number of older immigrants, instances of social exclusion among them, and the gap in research on some aspects of their lived experiences, we dedicate this issue to including diverse and enriching insights into older migrants and aging in Finland. In this issue, we apply the concept of social age. Clark-Kazak (2024: 1–2) has argued for a social age approach where it is recognized that "aging process is both a biological fact of life, but also socially constructed in particular times and places." According to her, social age refers to the localized, social meanings and roles ascribed to different stages of the life course. It also incorporates power relations embedded in intergenerational relationships. Social age also "recognizes that ageing is shaped by cultural norms and life experiences rather than just chronological age" (Horn & Fokkema 2025: 2).

Kuva: Adobe Stock.

This special issue includes three research-based thematic articles, accompanied by reflection articles, a general discussion of the topic, a piece on future actors in this field, and one book review.

The first research-based theme article, written by Häkkinen and Nyqvist, is about **civic engagement in the context of aging with a migrant background – a topic in need of awareness**, which recognizes the importance of civic engagement as a key element of social inclusion, where exclusion from civic participation can have detrimental effects on individuals' well-being. This article calls for addressing the gap in research on older immigrants' civic participation, highlighting the limited number of studies considering older immigrants' experiences of civic engagement. Discussion of the issues of recognition and agency continues in the reflection article **Ohikatsotut iäkkäät - Abdi, Svetlana ja Fatima ikuisestiko marginaalissa?** by Eva Rönkkö, Susanna Lehtovaara, Siiri Jaakson and Tuulikki Hakala. They argue that while the number of older people with foreign backgrounds is increasing, they are overlooked in the field of elderly care and the service system. Often, organizations working with older people with foreign backgrounds see the neglect of the service system as an increased need for guidance. Yet, overlooking older people can be challenged in multiple ways.

Our next theme article is **Middle-aged and older Russian-speaking men's social relations: findings from the RASTI and CHARM studies** written by Tatiana Glushkova, Anastasia Asikainen, Larisa Shpakovskaya and Ilkka Pietilä. This research-based article provides new insights into the post-migration experiences of social relations among older Russian-speaking men living in Finland. This article sheds light on the experiences of loneliness and how gender differences can shape such experiences distinctly, despite comparisons between similar age groups. The issue of loneliness is also picked up in the reflection article **Vaiettu yksinäisyys** by Ann-Ly Palosaari, Nashwa Khatiri and Susanna Lehtovaara. They argue that the loneliness of older people who speak foreign languages is a neglected phenomenon in Finnish research and public debate, but also among different linguistic minorities. In this reflection piece, the authors examine the experiences of loneliness and participation among older people who speak a foreign language based on studies conducted by organizations.

The third research-based theme article on **Pakkomuutto ja ikääntyminen** is written by Eveliina Lyytinen and Alex Berg. They explore current and future research themes and gaps related to older adults with refugee backgrounds. Lyytinen and Berg also reflect on the definition of aging from the perspective of refugee studies and how older refugees might find a sustainable solution to their forced migration situation. Finally, Lyytinen and Berg consider how we can rethink and apply the concept of "aging in place" in the context of forced migration. In her reflection article, **Muslimitaustaisten maahanmuuttajien ikääntyminen ja asuminen,** Nabila Nur discusses the aging and housing of older immigrants with a Muslim background. With the increase in immigration to Finland, she shows how there is religious and cultural diversification among older people. This highlights the need to consider different housing and service needs to ensure a good old age for all.

The general discussion of the topic on aging migrants, named **Kun Suomi ikääntyy monikulttuurisesti: tutkimuksen näkymiä ikääntyneiden maahanmuuttajien arkeen nyt ja tulevaisuudessa,** co-authored by Katri Gadd and Meiju Marttila, addresses the current state of research-based knowledge on older immigrants. The authors detect and explore three topical research themes: cultural adaptation and everyday activities, health and access to health services, and social relationships, loneliness, and family care responsibilities.

The future actor in the field of aging migration, Outi Kähäri, discusses the importance of minority history reserach in her article **Kokemus- ja muistitieto vähemmistöhistorian tutkimuksessa. Ikääntyneiden inkerinsuomalaisten toimijuus korostuu.** She states that research into family memories offers new opportunities for historical research, and the history of the Ingrian Finns serves as a good example of this. In particular, older Ingrian Finnish women and their descendants have recently contributed to the field of minority history.

The journal ends with a review written by Juha Tainio on the book **Kuulemiin – paikallisradiota suomeksi 1977-1997** (editors Björstrand & Johansson 2024). According to Tainio, Kuulemiin is an important memoir that preserves a significant piece of Swedish-Finnish history. The book is not only a description of 20 years of radio history but also a recollection of the youth and active working years of large generations of Swedish-speaking Finns. Moreover, it is a legacy of the older generation. It is particularly timely and moving, as pensioners reminisce about their active working lives.

Acknowledges

For Lyytinen, this work was supported by the Mobile Futures project funded by the Strategic Research Council established within the Research

Council of Finland [Grant number 364422] and by the Kone Foundation-funded project Endings – Refuge, Time, and Space.

For Berg, this work was supported by the University of Eastern Finland and the European Union's Horizon 2020 research and innovation program under the Marie Skłodowska-Curie grant agreement No. 101034307.

References

Alho, Rolle & Markku Sippola (2019). Estonian Migrants' Aspiration for Social Citizenship in Finland: Embracing the Finnish Welfare State and Distancing from the 'Non-Deserving.' *Journal of International Migration and Integration*, 20 (2), 341–359. doi: 10.1007/s12134-018-0606-9

Bastia, Tanja, Aija Lulle & Russell King (2022). Migration and Development: The Overlooked Roles of Older People and Ageing. *Progress in Human Geography*, 46 (4), 1009–1027. https://doi.org/10.1177/03091325221090535

Berdai, Saloua Chaouni & Liesbeth De Donder (2019). Invisible Realities: Caring for Older Moroccan Migrants with Dementia in Belgium. *Dementia*, 18 (7–8), 3113–3129. doi: 10.1177/1471301218768923

Berdai, Saloua Chaouni, An-Sofie Smetcoren, Liesbeth De Donder (2020). Caring for Migrant Older Moroccans with Dementia in Belgium as a Complex and Dynamic Transnational Network of Informal and Professional Care: A Qualitative Study. *International Journal of Nursing Studies*, 101. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2019.103413

Berg, Alex, Mervi Issakainen, Kaijus Ervasti, Tero Montonen, Eino Solje & Anna Mäki-Petäjä-Leinonen (2025). Barriers to Accessing Care and Support Services for Older Immigrants and Immigrants with Dementia in Finland: Perspectives of Professional Social and Health Care Providers. *Journal of Cross-Cultural Gerontology*, 40 (1), 49–76. doi: 10.1007/s10823-025-09523-2

Berg, Alex, Mervi Issakainen, Kaijus Ervasti, Tero Montonen, Eino Solje & Anna Mäki-Petäjä-Leinonen (2026). Access to Justice: An Empirical Study on the Lived Experiences of Older Immigrants in Finland. *Retfærd,* 49 (1), 4–23. doi: 10.18261/ret.49.1.2

Bolzman, Claudio. (2014). Older refugees. Elena Fiddian-Qasmiyeh, Gil Loescher, Katy Long & Nando Sigona (eds.), *The Oxford Handbook of Refugee & Forced Migration Studies*. Oxford: Oxford University Press, 409–419.

Chung, Jane, Jin Young Seo & Jongwon Lee (2018). Using the Socioecological Model to Explore Factors Affecting Health-seeking Behaviours of Older Korean Immigrants. *International Journal of Older People Nursing,* 13 (2). doi: 10.1111/opn.12179

Clark-Kazak, Christina (2024) *Aging in and out of Place. Lived Experiences of Forced Migration Across the Life Course*. Lived Places Publishing: New York.

Flynn, Matt & Louise Wong (2022). Older Migrants and Overcoming Employment Barriers: Does Community Activism Provide the Answer? *Frontiers in Sociology, 7.* doi: 10.3389/fsoc.2022.845623

Grenier, Amanda & Jill Hanley (2024). Social Exclusion. A Lens for Understanding Aging in the Context of Migration. Sepali Guruge (ed.), *Intersections of Aging and Immigration: The Promise and Paradox of a Better Life.* Toronto: Toronto Metropolitan University, 10–23.

Horn, Vincent & Tineke Fokkema (2025) Editors' Introduction – Older Refugees: Who Are They and How Are They Faring? *Journal of Refugee Studies*, 38 (1), 1–15, https://doi.org/10.1093/jrs/feaf017

KC, Smarika, Kris Clarke & Marjaana Seppänen (2023). A Scoping Review on Ageing Migrants in Finland Through the Lens of Intersectionality and Vulnerability. *Nordic Journal of Migration Research*, 13 (3), 1–18. doi: 10.33134/njmr.561

Li, Jia, Ling Xu & Iris Chi (2018). Challenges and Resilience Related to Aging in the United States among Older Chinese Immigrants. *Aging and Mental Health*, 22 (12), 1548–1555. doi: 10.1080/13607863.2017.1377686

Mölsä, Mulki & Marja Tiilikainen (2008). Somalialaisten maahanmuuttajien ikääntymisen. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 45 (1), 59–73. doi: 10.23990/sa.591

Ministry of the Interior (2019). *International Migration 2018-2019 - Report for Finland*. Ministry of the Interior. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-303-3

Safarov, Nuriiar (2021). Personal Experiences of Digital Public Services Access and Use: Older Migrants' Digital Choices. *Technology in Society, 66*. doi: 10.1016/j.techsoc.2021.101627

Shin, Young-Kyu, Veera Koskinen, Anne Kouvonen, Teemu Kemppainen, Antero Olakivi, Sirpa Wrede & Laura Kemppainen (2022). Digital Information Technology Use and Transnational Healthcare: A Population-Based Study on Older Russian-Speaking Migrants in Finland. *Journal of Immigrant and Minority Health*, 24 (1), 125–135. doi: 10.1007/s10903-021-01301-9

Siddiq, Hafifa, Kristine Ajrouch, Ahmad Elhaija, Nahla Kayali & Marysue Heilemann (2023). Addressing the mental health needs of older adult refugees: Perspectives of multi-sector community key informants. *SSM - Qualitative Research in Health, 3*, 100269. doi: 10.1016/j.ssmqr.2023.100269

Statistics Finland (2025). *Origin and background country according to age group and sex by region, 1990-2024.* https://stat.fi/en/topic/population-and-society

Sun, Fei, Alisa Mutlu & David Coon (2014). Service Barriers Faced by Chinese American Families With a Dementia Relative: Perspectives from Family Caregivers and Service Professionals. *Clinical Gerontologist,* 37 (2), 120–138. doi: 10.1080/07317115.2013.868848

Torres, Sandra (2015). Expanding the Gerontological Imagination on Ethnicity: Conceptual and Theoretical Perspectives. *Ageing and Society*, 35 (5), 935–960. doi: 10.1017/S0144686X14001330

Valkama, Pekka & Lasse Oulasvirta (2021). How Finland Copes with an Ageing Population: Adjusting Structures and Equalising the Financial Capabilities of Local Governments. *Local Government Studies*, 47 (3), 429–452. doi: 10.1080/03003930.2021.1877664

Walsh, Kieran, Thomas Scharf & Norah Keating (2017). Social Exclusion of Older Persons: a Scoping Review and Conceptual Framework. *European Journal of Ageing*, 14 (1), 81–98. doi: 10.1007/s10433-016-0398-8

Wrede, Sirpa, Marja Tiilikainen & Päivi Vartiainen (2020). Moninaistuva väestö ja kääntyminen. *Gerontologia,* 34 (4), 354–358. doi: 10.23989/gerontologia.99603

Yang, Kyeongra, Ying-Yu Chao, Peijia Zha, Weiming Wang & Young-Shin Lee (2022). Caregiving and Care Receiving Experiences Among Older Chinese Immigrants and Their Home Health Aide. *Journal of Transcultural Nursing*, 33 (2), 161–168. doi: 10.1177/10436596211050668

Pääkirjoituksen suomenkielinen tiivistelmä

Seniori-iällä muuttaminen toiseen maahan ja ikääntyminen uudessa maassa voivat olla haasteellista ikääntyneille (Li, Xu & Chi 2018; Walsh, Scharf & Keating 2017). Ikääntyneet maahanmuuttajat voivat kokea syrjäytymistä monilla elämän osa-alueilla vastaanottavassa yhteiskunnassa, kuten sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluissa sekä työmarkkinoilla, ja heillä voi olla vaikeuksia integroitua yhteiskuntaan ja tulla sen aktiivisiksi jäseniksi (Berg ym. 2026; Torres 2015). Vaikka ikääntyneitä maahanmuuttajia koskeva tutkimus on ollut vähäistä, tämä suuntaus on viime aikoina alkanut muuttua, ja ikääntyneiden maahanmuuttajien kokemuksista heidän jokapäiväisestä elämästä tehdään yhä enemmän tutkimuksia. Muuttoliiketutkimuksessa ikääntymistä ja ikääntyneitä maahanmuuttajia on usein käsitelty sukupolvien välisten ja elämänkulun lähestymistapojen yhteydessä sekä sen tosiasian valossa, että ikääntyminen on usein jäänyt huomiotta muuttoliikkeeseen liittyvissä keskusteluissa (Bastia ym. 2022).

Suomessa suurin osa ikääntyneitä maahanmuuttajia koskevista tutkimuksista on keskittynyt somalialaisiin ja venäläisiin seniorimaahanmuuttajiin (KC, Clarke & Seppänen 2023), ja niissä on esimerkiksi osoitettu, että somalialaiset ikääntyneet maahanmuuttajat kokevat haasteita hoitotarpeidensa ilmaisemisessa lääkäreilleen rajallisten kielitaitojensa vuoksi (Mölsä & Tiilikainen 2008). Digitaalisten taitojen puute muodostaa myös esteen terveydenhuoltopalvelujen saannille venäläisten ikääntyneiden maahanmuuttajien keskuudessa (Safarov 2021). Lisäksi ikääntyneet maahanmuuttajat ja dementiasta kärsivät maahanmuuttajat kohtaavat esteitä sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen saamisessa. Tämä johtuu kulttuurieroista, kielitaidosta, tiedon puutteesta, yksinäisyydestä, hyväksikäytöstä sekä ammattilaisten osaamisen puutteesta (Berg ym. 2025).

Iäkkäillä pakolaisilla voi olla myös omakohtaisia kokemuksia laillisten oikeuksien hakemisesta, esimerkiksi liittyen turvapaikkaprosessiin. Blozman (2014) on huomauttanut, että vaikka iäkkäitä maahanmuuttajia koskeva tutkimus on yleisesti ottaen laajentunut, erityisesti iäkkäitä pakolaisia koskevaa tutkimusta on edelleen liian vähän. Lisäksi on tutkittu enemmän niitä, jotka ovat vanhentuneet maanpaossa, kuin niitä, jotka olivat iäkkäitä joutuessaan pakkomuuttoon. Myös tuoreemmassa kirjallisuudessa korostetaan edelleen, kuinka vähän tutkimusta ikääntyneistä pakolaisista on tehty (Clark-Kazak 2024; Horn & Fokkema 2025). Riippumatta ikääntyneiden maahanmuuttajien muuttosyistä, syvällisempi tutkimus heidän elämänkokemuksistaan voi auttaa vastaamaan niihin moniulotteisiin haasteisiin, joita he kohtaavat uusissa yhteiskunnissaan (KC, Clarke & Seppänen 2023).

Ikääntyneiden maahanmuuttajien määrän kasvaessa ja heidän keskuudessaan esiintyvän sosiaalisen syrjäytymisen lisääntyessä omistamme tämän teemanumeron monipuolisten näkökulmien esittämiselle ikääntyneistä maahanmuuttajista ja ikääntymisestä Suomessa. Tässä numerossa sovellamme sosiaalisen iän käsitettä. Clark-Kazak (2024: 1–2) on puolustanut sosiaalisen iän lähestymistapaa, jossa tunnustetaan, että "ikääntymisprosessi on sekä biologinen tosiasia että sosiaalisesti rakentunut tiettyinä aikoina ja paikoissa". Hänen mukaansa sosiaalinen ikä viittaa paikallisiin, sosiaalisiin merkityksiin ja rooleihin, jotka liitetään elämänkulun eri vaiheisiin. Se sisältää myös sukupolvien välisiin suhteisiin upotetut valtasuhteet. Sosiaalinen ikä myös "tunnustaa, että ikääntymistä muovaavat kulttuuriset normit ja elämänkokemukset eikä pelkästään kronologinen ikä" (Horn & Fokkema 2025: 2).

Tämä erikoisnumero sisältää kolme tutkimukseen perustuvaa teema-artikkelia, joita täydentävät näkökulma-artikkelit, yleisempi keskustelu aihepiiristä, artikkeli alan tulevaisuuden tekijästä sekä kirja-arvostelu.

Seuraavan lehtemme teemana on:

Paikat ja maisemat: kiinnittymisen keinoja ja ilmaisuja / Places and Landscapes: Practices and Expressions of Attachment